

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+)”

(COM(2018) 382 final – 2018/0206(COD))

(2019/C 62/27)

Sprawozdawca: **Krzysztof BALON**

Współsprawozdawczyni: **Cinzia DEL RIO**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 11.6.2018 Rada Unii Europejskiej, 19.6.2018
Podstawa prawna	Artykuły 46 lit. d), 149, 153 ust. 2 lit. a), 164, 168 ust. 5, 175 ust. 3 i 349 TFUE
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	26.9.2018
Data przyjęcia na sesji plenarnej	17.10.2018
Sesja plenarna nr	538
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	183/2/2

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES przyjmuje z zadowoleniem wniosek Komisji w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), który ma na celu zwiększenie spójności instrumentów UE i efektu synergii między nimi oraz który łączy niektóre fundusze unijne i upraszcza niektóre procedury. Zwracając uwagę na pewne krytyczne aspekty wniosku, wzywa do szybkiego podjęcia odpowiedzialnej i wyważonej decyzji w sprawie wniosku przed przyszłorocznymi wyborami do PE.

1.2. Europa, która chce utrzymać konkurencyjność w gospodarce światowej oraz zapewniać wysokiej jakości miejsca pracy, kształcenie i szkolenia o dobrej jakości i powszechnie dostępne, równy dostęp do świadczeń zdrowotnych i włączenie społeczne oraz aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, potrzebuje odpowiedniego połączenia polityk gospodarczych, inwestycyjnych i społecznych. Istotne wyzwania, skutkujące nowym wykluczeniem społecznym zmarginalizowanych grup, takie jak bezrobocie młodzieży, niedopasowanie umiejętności, długotrwałe bezrobocie, szybko zmieniający się rynek pracy oraz wpływ nowych form pracy na ludzi, w połączeniu z utrzymującym się w niektórych państwach na stałe wysokim poziomie wskaźnikiem ubóstwa wymagają budżetu UE, który dawałby możliwość podjęcia reakcji. Ponadto zupełnie nowe wyzwania wynikające z cyfryzacji wymagają innowacyjnego podejścia do finansowania UE ⁽¹⁾.

1.3. EKES jest bardzo krytycznie nastawiony do wniosku, ponieważ przewidziano w nim cięcia finansowe w polityce spójności UE. W odniesieniu do konkretnie do EFS+ przewidziano obniżenie środków o 6 % w ujęciu realnym. Ponadto EKES nie zgadza się na wyeliminowanie udziału minimalnego (wyznaczonego obecnie na poziomie 23,1%) środków polityki spójności w ramach EFS+. Mając na uwadze, że EFS+ to główny instrument finansowy służący wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych, EKES wzywa, by na EFS+ przeznaczyć 30 % wszystkich zasobów przeznaczonych na politykę spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, a ponadto, aby już w ramach EFS+ 30 % jego zasobów wydzielić na środki włączenia społecznego.

1.4. Połączenie ze sobą różnych funduszy i programów w ramach nowej „struktury” EFS+ powinno nastąpić z zachowaniem ostrożności, z uwzględnieniem wszelkiego potencjalnego wzrostu ich skuteczności i efektywności w porównaniu z oddzielnymi ramami realizacji. EKES wzywa Komisję do dalszego uproszczenia przepisów dotyczących

⁽¹⁾ Zob. na przykład opinia EKES-u w sprawie wieloletnich ram finansowych po 2020 roku (Dz.U. C 440 z 6.12.2018, s. 106).

EFS+, zarówno dla instytucji zarządzających, jak i dla beneficjentów, przy jednoczesnym zapewnieniu zgodności projektów z wartościami UE. W kolejnym okresie finansowania w ramach WRF należy kontynuować stosowanie warunku podstawowego dotyczącego aktywnego włączenia, zgodnie z którym państwa członkowskie muszą dysponować krajowymi strategiami walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, aby kwalifikować się do finansowania w ramach EFS+.

1.5. EFS+ należy wykorzystywać w sposób zgodny z Kartą praw podstawowych, Konwencją ONZ o prawach dziecka i Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Przestrzeganie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa należy traktować jako warunek podstawowy. Z kolei umowy partnerskie i programy operacyjne powinny podlegać przeglądowi, a przypadki nieprzestrzegania w pełni obowiązków wynikających z europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa powinny podlegać sankcjom.

1.6. Unia Europejska powinna w pełni wykorzystywać doświadczenie i potencjał partnerów społecznych oraz innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim, angażując je, a także użytkowników usług, zgodnie z pełnionymi przez nich różnymi funkcjami, w zadania w zakresie programowania, wdrażania, monitorowania i oceny finansowania UE. Partnerzy społeczni i inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego są kluczowymi podmiotami europejskiego projektu demokratycznego. W kontekście EFS+ oznacza to, że organy publiczne powinny umożliwić im korzystanie z dostępnych zasobów. EKES popiera rewizję składu Komitetu EFS+ opisaną w art. 40 ust. 2 rozporządzenia, zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. c) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i w poszanowaniu zasad europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa (ECCP).

1.7. Odpowiednią część dostępnych środków trzeba wydzielić na projekty realizowane przez niewielkie organizacje lokalne, a także na regranting, co umożliwi wsparcie działań organizacji prowadzących działalność lokalną. Wkłady rzeczowe należy traktować tak samo jak wkłady finansowe.

1.8. Transnarodowość (lub działania transgraniczne) powinna zazwyczaj być częścią programów operacyjnych wszystkich państw członkowskich. Jest to konieczne, aby zwiększać poczucie tożsamości europejskiej wśród obywateli różnych państw członkowskich.

1.9. EKES uważa za istotne ustanowienie wysokiego poziomu finansowania obszarów działania kluczowych dla przyszłości Europy i jej ludności. Chodzi tu o miejsca pracy wysokiej jakości dla młodzieży, inicjatywy w dziedzinie równouprawnienia płci, włączenie i zatrudnienie słabszych grup, uczenie się przez całe życie i poprawę umiejętności na szybko zmieniającym się, cyfrowym rynku pracy, skuteczniejsze świadczenie usług publicznych w interesie ogólnym, a także budowanie zdolności administracji publicznej, partnerów społecznych – z uwzględnieniem specjalnie dostosowanego podejścia na rzecz ożywiania dialogu społecznego i podejmowania wspólnych działań – oraz innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, co obejmuje ich uczestnictwo w zarządzaniu Funduszem z myślą o zapewnieniu lepszego.

1.10. Mając na uwadze coraz większą rolę gospodarki społecznej w ramach wymiaru społecznego UE, EKES jest także zdania, że wsparcie działań w zakresie gospodarki społecznej powinno stać się odrębnym celem szczegółowym EFS+.

1.11. EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji dotyczącą określenia nowych wskaźników decydujących o przydziale środków. Obecny system jest jednak wciąż w dużej mierze oparty na produkcie krajowym brutto (PKB). Ponadto zdaniem EKES-u konieczne jest poprawienie korelacji między EFS+ a zaleceniami dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru. EKES obawia się, że mogą zostać zastosowane rygorystyczne zasady warunkowości. Dlatego też podkreśla, że korelacja ta powinna być przedmiotem negocjacji między władzami krajowymi a europejskimi, z pełnym i aktywnym udziałem partnerów społecznych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

1.12. Partnerów społecznych i inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego należy traktować w ramach komitetów monitorujących jako równoprawne podmioty z prawem głosu i możliwością wykonywania określonych funkcji sterowania. W ramach monitorowania warto dokonywać również oceny postępów w zakresie środków włączenia społecznego, a nie ograniczać się jedynie do stosowania zestawu wskaźników ilościowych.

1.13. EKES podkreśla znaczenie tego, by EFS+ nadal pozostawał narzędziem polityki spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

1.14. EKES nie zgadza się z propozycją zmniejszenia poziomu europejskiego współfinansowania EFS+. W każdym razie takie zmniejszenie nie powinno obciążać promotorów projektów.

2. Wprowadzenie: wnioski Komisji dotyczące wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027 i aktualna sytuacja społeczna w UE

2.1. W dniu 2 maja 2018 r. Komisja Europejska wydała komunikat dotyczący wniosków w sprawie wieloletnich ram finansowych na lata 2021–2027, któremu towarzyszyła publikacja rozporządzeń w sprawie WRF, w dniach 29–31 maja, i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, 1 czerwca 2018 r.

2.2. Zgodnie z wnioskiem Parlamentu Europejskiego budżet UE powinien zostać zwiększony do 1,3 % produktu krajowego brutto (PKB) (wnioski Komisji przewidują wzrost o 1,08 %), a system zasobów własnych powinien zostać zreformowany, by ustabilizować finansowanie nowych działań i sprostać nowym wyzwaniom wewnętrznym. Jedynie dzięki zwiększonemu budżetowi UE będzie mogła, nawet po brexicie, wywiązać się z podjętego zobowiązania do realizacji celów zrównoważonego rozwoju ONZ i Europejskiego filaru praw socjalnych wyznaczającego cele i zasady nowej polityki społecznej i polityki pracy na szczeblu europejskim, promować wysokiej jakości miejsca pracy i równe szanse oraz jakość kształcenia i szkolenia, które powinny być powszechnie dostępne, po to by reagować na szybko zachodzące zmiany na rynku pracy i zapewnić uczciwe warunki pracy, przy zwiększaniu włączenia społecznego i ochrony socjalnej, co umożliwi wszystkim aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.

2.3. Europa musi utrzymać konkurencyjność w gospodarce światowej oraz zapewniać wysokie standardy zatrudnienia i standardy społeczne. EKES wzywa do szybkiego podjęcia odpowiedzialnej i wyważonej decyzji w sprawie wniosków dotyczących WRF i EFS+ przed wyborami europejskimi.

2.4. Unia stoi obecnie przed nowymi wyzwaniami wynikającymi z konieczności poradzenia sobie z długim okresem kryzysu gospodarczego i społecznego i musi przy tym zająć się oddziaływaniem szybko zmieniającego się rynku pracy i powiązanych nowych form zatrudnienia, niedoboru umiejętności, niewielkiej mobilności pracowników, niedostatecznej realizacji celów przez aktywną politykę rynku pracy i systemy kształcenia i szkolenia oraz „nowego” wykluczenia społecznego zmarginalizowanych grup, w tym Romów i migrantów.

2.5. Wskaźnik bezrobocia młodzieży w UE wciąż utrzymuje się na wysokim poziomie. Dodatkowym problemem jest szersze wykorzystywanie nietypowych umów o pracę, ponownie zwłaszcza w przypadku ludzi młodych, połączone z wysokimi odsetkami młodzieży NEET (niekształcącej się, niepracującej ani nie szkolącej się). Ten rozdźwięk między podażą umiejętności a potrzebami pracodawców został podkreślony w kilku opiniach EKES-u. Obecnie wyzwaniem jest zatem zwiększenie jakości zatrudnienia i priorytetowe potraktowanie zatrudnienia ludzi młodych. Jednak w niektórych państwach członkowskich stopa bezrobocia innych grup, takich jak kobiety, osoby starsze oraz migranci, osiąga poziom krytyczny i wymaga szczególnych rozwiązań.

2.6. Wprowadzenie nowych technologii oraz cyfryzacji i sztucznej inteligencji wywiera istotny wpływ na miejsca pracy: wysokiej jakości kształcenie podstawowe, skuteczne szkolenie o wysokich standardach, uczenie się przez całe życie, poprawa umiejętności i zdobywanie nowych oraz dopasowywanie ukierunkowanych umiejętności i kompetencji do zmieniających się potrzeb gospodarek UE staną się narzędziami koniecznymi, by w przyszłości jak najlepiej wykorzystać szanse w dziedzinie zatrudnienia i sprzyjać konkurencyjności przedsiębiorstw⁽²⁾. Tego rodzaju narzędziom musi towarzyszyć odpowiednie połączenie polityk gospodarczych, inwestycyjnych i społecznych na rzecz napędzanego innowacjami zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

2.7. Kolejnym istotnym aspektem jest wskaźnik ubóstwa wśród obywateli: 118 mln obywateli UE (tj. 23,7 % jej całkowitej populacji) wciąż żyje w ubóstwie i jest wykluczonych społecznie albo jest zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym⁽³⁾. Jednocześnie ubóstwo pracujących nadal utrzymuje się w niektórych państwach na wysokim poziomie, czemu towarzyszy znaczący wzrost niepełnego zatrudnienia⁽⁴⁾.

3. Najważniejsze aspekty proponowanego rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus

3.1. Aby zapewnić spójność i efekt synergii różnych uzupełniających się unijnych instrumentów, zwiększyć elastyczność, pozwolić funduszom lepiej reagować na wyzwania i uprościć programowanie funduszy oraz zarządzanie nimi, w ramach nowego Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) połączono ze sobą następujące fundusze i programy objęte wieloletnimi ramami finansowymi na lata 2014–2020:

— Europejski Fundusz Społeczny (EFS) i Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych,

⁽²⁾ Zob. Dz.U. C 237 z 6.7.2018, s. 8.

⁽³⁾ Komisja Europejska, Wspólne sprawozdanie o zatrudnieniu 2017 (Joint Employment Report 2017).

⁽⁴⁾ Dane Eurostatu i EU-SILC. W odniesieniu do tej i pewnych innych kwestii w niniejszym dokumencie powtórzono stanowiska wyrażone w raporcie informacyjnym EKES-u „Działania następcze w związku z SOC/537” przekazany Komisji Europejskiej po jednogłośnie przyjęciu przez EKES na 534. sesji plenarnej w dniach 18–19 kwietnia 2018 r. W tym raporcie informacyjnym często cytowano opinię Dz.U. C 173 z 31.5.2017, s. 15.

- Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD),
- Program Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI),
- Program działań Unii w dziedzinie zdrowia.

3.2. Łączna pula środków finansowych przydzielonych EFS+ na lata 2021–2027 wynosi około 101 mld EUR (w cenach bieżących), z czego 100 mld EUR zostanie przeznaczone na komponent EFS+ objęty zarządzaniem dzielonym (dawny EFS i dawny FEAD). Pula środków finansowych na komponenty EFS+ objęte zarządzaniem bezpośrednim będzie wynosiła 1 174 mln EUR w cenach bieżących, z czego 761 mln EUR zostanie przeznaczone na zatrudnienie i innowacje społeczne, a 413 mln EUR na zdrowie. EFS+ obejmuje również Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych poprzez przydzielenie 10 % środków na działania ukierunkowane na ludzi młodych w wieku od 15 do 29 lat. Co najmniej 25 % krajowych zasobów EFS+ zostanie wydzielone na wspieranie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa. Dodatkowo państwa członkowskie mają przeznaczyć co najmniej 2 % swoich zasobów EFS+ na środki skierowane do osób najbardziej potrzebujących.

3.3. W rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów zawarto kilka przepisów, które pozwolą uprościć wdrażanie EFS+, ograniczyć obciążenie administracyjne dla beneficjentów oraz przenieść nacisk na osiągnięcie wyników. Rozporządzenie w sprawie EFS+ przewiduje również środki zwalczające deprywację materialną, dzięki czemu stanowi ono odpowiedź na wniosek zainteresowanych stron o wprowadzenie mniej surowych wymogów w przypadku tego rodzaju pomocy oraz uproszczenie gromadzenia danych, monitorowania i wymogów dotyczących sprawozdawczości.

4. Uwagi ogólne dotyczące proponowanego rozporządzenia

4.1. EKES przyjmuje z zadowoleniem wnioski Komisji dotyczące EFS+, zwłaszcza ze względu na:

- dostosowanie Funduszu do Europejskiego filaru praw socjalnych,
- powiązane wytyczne dotyczące wyników jakościowych dzięki ulepszonym wskaźnikom,
- uznanie potrzeby uproszczenia i większej elastyczności,
- skupienie uwagi na trzech obszarach polityki: zatrudnieniu, kształceniu i włączeniu społecznemu,
- wprowadzenie priorytetu „działania innowacyjne” w celu wspierania innowacji społecznych i eksperymentów społecznych wzmacniających podejście oddolne oparte na partnerstwie,
- spójność i kompatybilność Funduszu z innymi programami finansowania, takimi jak program Erasmus⁽⁵⁾ i Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), w ramach rozdziału WRF „Inwestowanie w ludzi”,
- zgromadzenie indywidualnych funduszy i programów w jednej strukturze w celu usprawnienia walki z ubóstwem, wykluczeniem społecznym, bezrobociem i niepełnym zatrudnieniem w Unii Europejskiej.

4.2. EKES krytykuje fakt, że proponowana całkowita wielkość przyszłych WRF to około 1,1 bln EUR, co w ujęciu realnym oznacza spadek względem obecnych WRF. Ponadto EKES bardzo krytycznie ocenia proponowane cięcia finansowe w polityce spójności UE, wynoszące około 7 % w wieloletnich ramach finansowych na lata 2021–2027. W odniesieniu do konkretnie do EFS+ wnioski przewiduje 27 % łącznej kwoty środków przydzielonych na politykę spójności. W ujęciu realnym oznacza to obniżenie środków EFS+ o 6 %. Ponadto EKES nie zgadza się na wyeliminowanie udziału minimalnego (wyznaczonego obecnie na poziomie 23,1 %) środków polityki spójności w ramach EFS+. Mając na uwadze, że EFS+ to główny instrument finansowy służący wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych, EKES wzywa także do zapewnienia, aby na EFS+ przeznaczyć 30 % zasobów przydzielonych na politykę spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, a ponadto zaleca, aby 30 % zasobów EFS+ wydzielili na środki włączenia społecznego. EKES nie zgadza się z propozycją zmniejszenia poziomu europejskiego współfinansowania EFS+. W każdym razie takie zmniejszenie nie powinno obciążać promotorów projektów.

4.3. W tym kontekście EKES zdecydowanie potwierdza, że finansowanie zarówno na szczeblu UE, jak i na szczeblu krajowym musi:

- służyć rozwiązywaniu problemów dotyczących jakości życia i równowagi między życiem zawodowym a prywatnym,

⁽⁵⁾ W opinii EKES-u w sprawie programu Erasmus (zob. s. 194 niniejszego Dziennika Urzędowego) zaleca się zachowanie tytułu „Erasmus+”.

- być przeznaczone na inwestowanie w inkluzywne, wysokiej jakości kształcenie i szkolenia, które powinny być dostępne i przystępne cenowo dla wszystkich oraz dostosowane do obecnych i przyszłych potrzeb rynku pracy,
- służyć zwalczaniu bezrobocia i niedopasowania umiejętności, zwłaszcza bezrobocia długotrwałego i bezrobocia młodzieży, oraz niepełnego zatrudnienia, a także poszerzeniu możliwości uczestnictwa w szkoleniach i zakresu obowiązywania uczciwych warunków pracy, tak aby objąć nimi pracowników zatrudnionych w oparciu o umowy przewidujące nowe (nietypowe), a w niektórych wypadkach niezgodne z prawem, formy pracy,
- umożliwiać sprostanie wyzwaniom demograficznym i zapewniać odpowiednią i trwałą ochronę socjalną przez cały cykl życia dla wszystkich,
- wspierać integrację osób z niepełnosprawnością i dostępność dla nich,
- służyć opracowywaniu, testowaniu, ocenianiu i rozpowszechnianiu innowacyjnych rozwiązań i wzmocnieniu podejścia oddolnego oraz eksperymentów społecznych opartych na partnerstwach z udziałem władz publicznych, sektora prywatnego, partnerów społecznych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego,
- promować równość szans i zwalczać wszelkie formy dyskryminacji,
- zwiększać szanse na zatrudnienie i poprawiać integrację społeczno-gospodarczą zmarginalizowanych grup, w tym osób doświadczających bezdomności,
- wspierać integrację migrantów,
- zapewniać zindywidualizowane wsparcie na poziomie rodziny i społeczności lokalnych, w drodze zwiększania dostępu do przystępnych cenowo, trwałych i charakteryzujących się wysoką jakością usług społecznych, a także do świadczeń zdrowotnych i usług mieszkaniowych,
- promować wspólne działania partnerów społecznych,
- wspierać budowanie zdolności organów administracji/institucji, partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

4.4. Jako że fundusze strukturalne UE są głównymi siłami napędowymi bardziej konkurencyjnej, spójnej, odpornej i socjalnej Europy, na państwach członkowskich spoczywa szczególna odpowiedzialność za inwestowanie środków z EFS+ w usługi socjalne świadczone przez podmioty publiczne, podmioty gospodarki społecznej i inne organizacje nienastawione na zysk.

4.5. Połączenie ze sobą różnych funduszy i programów w ramach nowej „struktury” EFS+ powinno nastąpić z zachowaniem ostrożności, ze świadomością wszelkiego potencjalnego wzrostu ich skuteczności i efektywności w porównaniu z oddzielnymi ramami realizacji⁽⁶⁾.

4.6. Komisja proponuje połączenie Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych z EFS+, aby zapewnić spójność i efektywność działań ukierunkowanych na ludzi młodych. Propozycja ta ma na celu wzmocnienie polityki zatrudnienia w państwach członkowskich. Procedury regulujące dostęp do finansowania w ramach Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych wymagają uproszczenia. Powinny one przy tym gwarantować przejrzysty przydział środków. W przeciwnym razie bardziej użyteczne może być pozostawienie Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych jako oddzielnej inicjatywy finansowej. Ponadto należy podjąć kroki w celu zapewnienia skuteczności i racjonalności wyliczeń, zgodnie z którymi państwa członkowskie mają wykorzystywać co najmniej 10 % budżetu EFS+ na Inicjatywę na rzecz zatrudnienia ludzi młodych. Należy wyeliminować ryzyko marginalizacji Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i kurczenia się przeznaczonego na nią budżetu w latach 2021–2027⁽⁷⁾.

4.7. Istotne jest również uznanie, że partnerzy społeczni i – na równej stopie – inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego są kluczowymi podmiotami demokratycznego projektu europejskiego. Dlatego organy publiczne muszą umożliwić im korzystanie z dostępnych zasobów.

4.8. Unia Europejska powinna w pełni wykorzystywać doświadczenie i potencjał partnerów społecznych oraz innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim, angażując je, zgodnie z pełnionymi przez nie różnymi funkcjami, a także użytkowników usług, w programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ocenę finansowania UE⁽⁸⁾. W tym celu konieczne będzie wprowadzenie wyraźnego odniesienia do europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa. Przestrzeganie kodeksu musi zostać uznane za jeden z podstawowych warunków. Partnerzy społeczni i inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego – po otrzymaniu

⁽⁶⁾ Zob. badanie dotyczące monitorowania, sprawozdanie końcowe, UMOWA NR VC/2017/0131, Wdrażanie umowy ramowej nr VC/2013/0017, s. 50.

⁽⁷⁾ Zob. analiza Europejskiego Forum Młodzieży dostępna pod adresem: https://www.youthforum.org/sites/default/files/2018-07/_ESF%2B%20data%20analysis_website.pdf.

⁽⁸⁾ Zob. Dz.U. C 173 z 31.5.2017, s. 15.

odpowiedniego wsparcia – powinni opracować odpowiednie instrumenty ewaluacyjne i, w miarę możliwości, wykorzystać wiedzę fachową bezpośrednich beneficjentów⁽⁹⁾). Można tego dokonać wyłącznie w przypadku ograniczenia obciążeń biurokratycznych i uproszczenia zasad finansowania w celu wsparcia partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

4.9. Odpowiednią część dostępnych środków trzeba wydzielić na projekty realizowane przez niewielkie organizacje lokalne, a także na regranting. Umożliwiłoby to wsparcie organizacji i grup samopomocowych prowadzących działalność lokalną, a także uniknięcie lub złagodzenie odstrasżającego efektu dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego spowodowanego nadmierną biurokracją związaną ze współfinansowaniem. Wkłady rzeczowe należy traktować na równi z wkładami finansowymi.

4.10. Należy zauważyć, że w większości przypadków instrumenty finansowe, takie jak kredyty i pożyczki, gwarancje lub finansowanie kapitałowe, nie zapewniają odpowiedniego finansowania projektów społecznych. Jako główny mechanizm realizacji należy zatem wybrać dotacje, chyba że inne instrumenty finansowe będą bardziej skuteczne.

4.11. EKES wzywa Komisję Europejską do dalszego uproszczenia przepisów dotyczących EFS+, zarówno dla instytucji zarządzających, jak i dla beneficjentów. Komisja i instytucje zarządzające powinny jednak podjąć konkretne działania, aby zapewnić, by takie uproszczenie nie naraziło na ryzyko finansowe organizacji społeczeństwa obywatelskiego pracujących z osobami dotkniętymi ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz na rzecz takich osób. Takie ryzyko jest związane w szczególności z obszernymi wymogami dotyczącymi gromadzenia danych osobowych.

4.12. Upraszczenie przepisów dotyczących funduszy nie powinno skutkować usuwaniem mechanizmów (np. warunków podstawowych), które są stosowane w celu zapewnienia, by projekty finansowane z funduszy UE były zgodne z wartościami UE, w szczególności z obowiązkiem poszanowania praw człowieka. W kolejnym okresie finansowania w ramach WRF należy kontynuować stosowanie warunku podstawowego w zakresie aktywnego włączenia, który przewiduje, że państwa członkowskie muszą dysponować krajowymi strategiami walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, aby kwalifikować się do finansowania z EFS+.

4.13. Ponieważ EFS+ jest funduszem europejskim, transnarodowość (tj. podejmowanie działań o charakterze transgranicznym) powinna zazwyczaj być elementem programów operacyjnych we wszystkich państwach członkowskich. Jest to również konieczne do umocnienia poczucia tożsamości europejskiej wśród obywateli różnych państw członkowskich i znacznego zwiększenia widoczności unijnego wsparcia finansowego oferowanego obywatelom. Aby ułatwić realizację projektów transgranicznych, państwa członkowskie powinny kontynuować dobre praktyki i udane koncepcje znane z bieżącego okresu finansowania (2014–2020), a także się nimi wymieniać.

5. Uwagi szczegółowe i wymogi dotyczące proponowanego rozporządzenia

5.1. EKES uważa za istotne wytyczenie szczegółowych celów⁽¹⁰⁾ dla EFS+ i ustanowienie wysokiego poziomu finansowania kluczowych obszarów działania na rzecz przyszłości Europy i jej ludności, mianowicie:

- jakości zatrudnienia ludzi młodych,
- inicjatyw w dziedzinie równouprawnienia płci,
- włączenia i zatrudnienia słabszych grup, takich jak osoby niepełnosprawne i migranci,
- dostępu do możliwości uczenia się przez całe życie w kontekście szybko zmieniającego się, cyfrowego rynku pracy,
- wzmocnienia usług publicznych świadczonych w interesie ogólnym, ponieważ przyczyniają się one do osiągnięcia lepszej jakości życia i lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym,
- budowania zdolności administracji publicznej, partnerów społecznych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w celu zapewnienia lepszego sprawowania rządów, w tym w odniesieniu do zarządzania Funduszem.

⁽⁹⁾ Ibidem oraz „Działania następcze w związku z SOC/537”.

⁽¹⁰⁾ Zob. art. 3 i 4 proponowanego rozporządzenia.

5.2. Mając na uwadze coraz większą rolę gospodarki społecznej w ramach wymiaru społecznego UE, EKES jest także zdania, że wsparcie działań w zakresie gospodarki społecznej należy uczynić odrębnym celem EFS+⁽¹¹⁾. Przewidziane środki powinny się koncentrować na gospodarce społecznej w ujęciu całościowym z uwzględnieniem całej jej różnorodności we wszystkich państwach członkowskich. Wzywa się Komisję do współpracy z państwami członkowskimi z myślą o promowaniu korzystnego „ekosystemu” dla gospodarki społecznej.

5.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji dotyczącą określenia nowych wskaźników decydujących o przydziale środków przeznaczonych na takie zagadnienia jak bezrobocie młodzieży, niskie poziomy wykształcenia, zmiana klimatu i przyjmowanie/integracja migrantów, tak aby lepiej odzwierciedlić sytuację społeczną i gospodarczą europejskich regionów i obszarów i zharmonizować wskaźniki z tablicą wskaźników społecznych Europejskiego filaru praw socjalnych. Obecny system przydzielania środków jest jednak wciąż oparty głównie na PKB⁽¹²⁾.

5.4. Zdaniem EKES-u bardzo ważna jest korelacja między EFS+ a zaleceniami dla poszczególnych krajów w ramach europejskiego semestru. Jednocześnie EKES obawia się, że mogą zostać zastosowane rygorystyczne zasady warunkowości. Dlatego też podkreśla, że korelacja ta powinna być przedmiotem negocjacji między władzami krajowymi a europejskimi, z pełnym i aktywnym udziałem partnerów społecznych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego⁽¹³⁾, jako że należy zapewnić określenie strategii zarówno średnioterminowej, jak i długoterminowej.

5.5. EKES podkreśla znaczenie tego, by ze względu na silne oddziaływania między rozwojem, celami w dziedzinie zatrudnienia i włączeniem społecznym EFS+ nadal stanowił narzędzie polityki spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej. W porównaniu z działaniami podejmowanymi przez państwa członkowskie wartość dodana działań realizowanych w ramach EFS+ polega na powiązaniu ich z potrzebami terytorialnymi oraz na integracji z innymi funduszami strukturalnymi, co pozwala realizować spójne i kompleksowe inicjatywy na szczeblu lokalnym. W tym zakresie wymiar regionalny/lokalny ma kluczowe znaczenie dla programowania i wdrażania dostosowanych środków.

5.6. EKES z zadowoleniem przyjmuje nałożony na państwa członkowskie obowiązek dotyczący odpowiedniego uczestnictwa partnerów społecznych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w realizacji polityk wspieranych z EFS+ oraz przydzielania odpowiedniej kwoty ze środków z EFS+ na budowanie zdolności i wspólne działania. W tych ramach należy uwzględnić specjalnie dostosowane podejście na rzecz budowania zdolności partnerów społecznych, zgodnie ze złożonym w 2016 r. czterostronnym zobowiązaniem w sprawie nowego początku dialogu społecznego, oraz zapewnienie, aby instytucje zarządzające przydzielały zasoby – zgodnie z potrzebami – w postaci szkoleń, środków w zakresie tworzenia sieci kontaktów i ożywiania dialogu społecznego oraz działań podejmowanych wspólnie przez partnerów społecznych⁽¹⁴⁾.

5.7. Aby zachęcić do odpowiedniego uczestnictwa innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w działaniach wspieranych z EFS+, zwłaszcza w dziedzinach włączenia społecznego, równouprawnienia płci i równych szans, instytucje zarządzające muszą zapewnić przydzielenie odpowiedniej kwoty środków z EFS+ na budowanie zdolności tych organizacji.

5.8. Państwa członkowskie powinny w pełni wykorzystywać art. 17 europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa. Ponieważ umowy partnerskie i programy operacyjne są wynikiem negocjacji pomiędzy Komisją Europejską a organami krajowymi, Komisja mogłaby być bardziej wymagająca w momencie zatwierdzania tych umów i powinna wymagać ich przeglądu, jeśli nie zapewniają pełnego wypełniania obowiązków wynikających z zasady partnerstwa⁽¹⁵⁾. Ponadto w odniesieniu do nowego okresu 2021–2027 należy dokonać przeglądu europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa oraz jasno zdefiniować rolę partnerów społecznych i innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego. EKES popiera rewizję składu Komitetu EFS+ opisaną w art. 40 ust. 2 rozporządzenia, zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. c) rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów i w poszanowaniu zasad europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa (ECCP). Art. 40 ust. 2 powinien zatem stanowić, że każde państwo członkowskie wyznacza do Komitetu EFS+ jednego przedstawiciela rządu, jednego przedstawiciela organizacji związkowych, jednego przedstawiciela organizacji pracodawców i jednego przedstawiciela społeczeństwa obywatelskiego.

5.9. Komisja powinna zapewnić uściślenie minimalnych wymogów, które organy państw członkowskich będą musiały spełnić w ramach wdrażania partnerstwa, co obejmuje sankcje w przypadku niedostatecznej realizacji. Jakikolwiek zaniechanie przez państwa członkowskie przestrzegania europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa powinno być na różny sposób karane, przy czym najsurowszą karą, stosowaną w przypadkach poważnych naruszeń, powinno być zawieszenie płatności, jak przewidziano w przypadku europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych⁽¹⁶⁾.

⁽¹¹⁾ Zob. art. 4 proponowanego rozporządzenia.

⁽¹²⁾ Zob. art. 4 proponowanego rozporządzenia.

⁽¹³⁾ Zob. art. 7 proponowanego rozporządzenia.

⁽¹⁴⁾ Zob. art. 8 proponowanego rozporządzenia.

⁽¹⁵⁾ Zob. art. 4 proponowanego rozporządzenia.

⁽¹⁶⁾ Zob. art. 34 proponowanego rozporządzenia.

5.10. Komitety monitorujące powinny działać w sposób bardziej przejrzysty i merytoryczny, a także powinny wykonywać określone funkcje sterowania. Partnerów społecznych i organizacje społeczeństwa obywatelskiego należy traktować jako równoprawne podmioty, a co za tym idzie jako obowiązkowych członków komitetów monitorujących, mających prawo głosu. Monitorowanie powinno również zagwarantować wykorzystywanie wszystkich funduszy w sposób zgodny z Kartą praw podstawowych i międzynarodowymi standardami praw człowieka, w tym z Konwencją ONZ o prawach dziecka i Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, które zostały ratyfikowane przez UE i jej 27 państw członkowskich. Co więcej, w ramach monitorowania warto dokonywać również oceny postępów w zakresie środków włączenia społecznego, a nie ograniczać się jedynie do stosowania zestawu wskaźników ilościowych⁽¹⁷⁾.

Bruksela, dnia 17 października 2018 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁷⁾ Zob. art. 38 i 39 proponowanego rozporządzenia.